

Konsumenter kontra Producenter.

(Randbemærkninger til Hr. Jul. Wulffs Artikel i »For Industri og Haandværk« 5 II.)

Hr. Sekretær Jul. Wulff har Fortjenesten af i den hjemlige Told Diskussion at have indbragt et Argument, der ikke mangler Nyhedens Interesse, men rigtignok er betydningsløst. Desværre maa selv den, der, som nærværende Anmelder, ikke er blottet for Forstaaelsen af Beskyttelsespolitikens fortidige Opportunitet, indrømme, at Hr. W. ikke har givet noget reelt Bidrag til denne Forstaaelses videre Udbredelse; dertil er hans Slutningsrækker for lidet logisk gennemtænkte, hans Paastande for ufunderede, og det rigtige, han nævner, for meget iblandet Misforstaaelser.

Saa langt fra at gavne den Sag, han kæmper for, lægger han tværtimod Modstanderne den Stikreplik i Munden: »Naar de (Protektionisterne) tage deres Tilflugt til en saa uholdbar Argumentation, af hvilken Art maa da den Sag være, der begrundes paa slig Vis?»

Hr. W. begynder med den iøvrigt ret almindelige Forsyndelse mod det Logikens Bud: man tør ikke slutte a minori ad majorem, fra hvad der gælder delvis og under visse Forudsætninger til, hvad skal gælde i alle Fald og uden Betingelser.

Konsumenter kontra Producenter.

(Randbemærkninger til Hr. Jul. Wulffs Artikel i »For Industri og Haandværk« 5 II.)

Hr. Sekretær Jul. Wulff har Fortjenesten af i den hjemlige Told Diskussion at have indbragt et Argument, der ikke mangler Nyhedens Interesse, men rigtignok er betydningsløst. Desværre maa selv den, der, som nærværende Anmelder, ikke er blottet for Forstaaelsen af Beskyttelsespolitikens fortidige Opportunitet, indrømme, at Hr. W. ikke har givet noget reelt Bidrag til denne Forstaaelses videre Udbredelse; dertil er hans Slutningsrækker for lidet logisk gennemtænkte, hans Paastande for ufunderede, og det rigtige, han nævner, for meget iblandet Misforstaaelser.

Saa langt fra at gavne den Sag, han kæmper for, lægger han tværtimod Modstanderne den Stikreplik i Munden: »Naar de (Protektionisterne) tage deres Tilflugt til en saa uholdbar Argumentation, af hvilken Art maa da den Sag være, der begrundes paa slig Vis?»

Hr. W. begynder med den iøvrigt ret almindelige Forsyndelse mod det Logikens Bud: man tør ikke slutte a minori ad majorem, fra hvad der gælder delvis og under visse Forudsætninger til, hvad skal gælde i alle Fald og uden Betingelser.

Naar de produktive Faktorer, specielt dansk Arbejdskraft, er i fuld Virksomhed, er der ingen fornuftig Grund for en Regering til at skabe nye Erhverv, der, da alle Arbejdere er beskæftigede, maa tage sin Arbejdskraft fra bestaaende Industrier — eller fra en forøget Indvandring, noget, intet europæisk Land for Tiden kan ønske.

Vil Toldbeskyttelsen blot lede til at føre fremmede Maskiner og svenske eller tyske Arbejdere over paa dansk Grund, mangler den enhver raison d'être — i det mindste hos os. Kun i Fald der findes en ledig Arbejdskraft, der alligevel skal underholdes ved offentlig eller privat Velgørenhed, eller beskæftigede Arbejdere, hvis Løn er saa ringe, at den maa suppleres af Understøttelser, kan Toldbeskyttelsen forsvares.

Hvad der nu i Øjeblikket taler stærkt for en protektionistisk Politik, er at der netop her i Landet findes mange ledige Hænder, og at en Del af Landbrugets Daglejere falder Fattigvæsenet til Byrde, rent bortset fra det politiske Moment, at vi paa Basis af skrappe industrielle Satser er i Stand til paa lige Vilkaar at negociere om Handelsfordele (for vore Exportvarer) med det protektionistiske Udland.

Men denne Forudsætning, Arbejdsløsheden, glemmer Hr. W. aldeles; — først som et ubetydeligt Anhang til sin mærkelige Solidaritetstheori fremdrager han dette Fundamental-Spørgsmaal.

Hr. Wulff paastaar (Pag. 44), at en Meltold, der strax forøger Produktionen og Forbruget af dansk Mel med 10 Mill. Kr., vil bevirke en Forskydning i Handelsbalancen af det dobbelte i vor Favør.

Han slutter saaledes:

Mel frit! (nu):

betaler Forbrugerne til Udlandet \div 10 Mill. Kr.
 efter Toldforhøjelsen

tjener Melproducenten	+ 10 — —
	Difference: 20 Mill. Kr.

Differencen bliver uheldigvis kun højst 10 Mill. Kr., da Forbrugerne i begge Tilfælde bliver 10 Mill. Kr. fattigere, medens Producenterne ganske vist i sidste Fald tjener 10 Mill. Kr. Men selv denne reducerede Difference gælder kun, ifald Melproducenten ikke før Toldpaalægget var beskæftiget. Ifald de eventuelle Melproducenter nu frembringe f. Ex. en Exportvare, da stiller Forholdet sig som følger:

nu: Producenten sælger af danske Varer

til Udlandet	+ 10 Mill. Kr.
vi købe udenlandsk Mel for	\div 10 — —
	Balance.

efter: Melproducenten sælger for . . . + 10 Mill. Kr.

Der konsumeres Mel for	\div 10 — —
	Balance.

I første Fald gør vi et Bytte med Udlandet, i sidste Fald indbyrdes.

Reglen kan tillempes: vi producere f. Ex. Exportvarer, men faar kun 8 Mill. for Varer, vi frembringe i samme Tidsrum, vi kan producere for 10 Mill. Mel; i saa Fald vilde en Beskyttelse være forsvarlig, men Differencen blev ikke 10 men 2.

Sætningen (Pag. 46): »Overgang fra Forbrug af udenlandske Varer til hjemlige medfører et Nationaltab

af en Sum, beløbende sig til det dobbelte af angældende Forbrugs Beløb[«] er saaledes aldeles gal, dels fordi Differencen som ovenfor vist kun er lig med Forbrugets Beløb, ikke det dobbelte deraf — og dels fordi — rent bortset herfra — den kun gælder under den Forudsætning, at der findes faktisk ledig Arbejdskraft, hvem Toldsatsen og det deraf bevirkede øgede Forbrug af Hjemlandets Varer vilde skaffe Anvendelse. At denne Forudsætning faktisk er tilstede for en Del af Europas Vedkommende, er en anden Sag.

Slutningsthesen, (Pag. 46), at Tabet af et indenlandsk Marked skal dækkes ved Erobringen af 2 ligestore fremmede Markeder, er følgelig heller ikke korrekt.

A og B repræsenterer 2 Grupper af Producenter i samme Land: naar A hidindtil har solgt til B, der igen sælger til Udlandet, og B nu i Stedet for at vedblive at købe hos A, indfører Udlandets Varer, da er Balancen forrykket, for først at genoprettes, naar A paa sin Side erhverver sig et udenlandsk Marked for de Varer, B ikke længere har Brug for. En anden Ting er, at ifald A og B hidindtil har været hinandens Kunder, saa maa, ifald dette Forhold ophører, A og B hver søge sit udenlandske Marked; men da har indenlandske Varer ogsaa tabt 2 Markeder, erstattelige ved 2 fremmede.

Har nu denne Erstatning, Ombytning af indenlandske med fremmede Markeder, fundet Sted, da vilde det være urimeligt at tvinge A og B mod bedre Interesse til at købe hinandens Produkter.

Men ganske vist, har A et udenlandsk Marked, og B staar uden at kunne afsætte sine Produkter, da vil A se sin faktiske Fordel — selv til en højere Pris

— at købe hos B, naar A's Interesser gennem den det fælles Samfund paahvilende Forsørgelsespligt uløseligt er knyttede til B's, og i saa Fald er det fuldt ud god Politik gennem Tarifen at retlede A's Opinion om, hvor Fordelen byder ham at handle.

Naar Forf. hævder, at en ny indenlandsk Produktion af f. Ex. 100 Mill. Kr. betyder ikke blot de 10—15 Millioner, der er sidste Afsætters Profit, men faktisk 100 Mill. Kr. for hele Landet, idet de 100 Mill. kan opløses i saa og saa mange Nettogevinster for Arbejdsgiver, Arbejder, Kapitalist, Raastoffets (eller Halvfabrikatets) Leverandør, har han til en vis Grad Ret, ifald han da ikke netop paastaar, at de 100 Mill. overalt fremtræder som en ny Nettogevinst for danske Borgere; thi i saa Fald vil et Exempel vise hvormeget han fejler:

Et Forbrug af for 100 Kr. dansk Hvedemel — i Modsætning til importeret Mel — giver virkelig ikke Nationen større Gevinst end højst de 15 Mill., der gaar i Møllerens og hans Hjælperes (Arbejdere, Bygningshaandværkere) Lommer. Thi Melet er det fulde Fabrikat af Raastoffet, Hvede. Men dette Raastof er imidlertid som en international Handelsvare afsættelig uden Hensyn til, om der findes en indenlandsk Mølleindustri eller ej.

Det samme vil da vise sig at gælde her, som ved Arbejdet. Kun forsaavidt det egentlige Arbejde (Driftsherre og Arbejder) ikke er beskæftiget paa anden Vis, er der en national Fordel ved at kaste Produktionen ind i en ny Retning, skabe et nyt Erhverv; kun i det

Omfang, det nye Erhverv beskæftiger tidligere ledig Arbejdskraft, virker Erhvervet berigende for Statssamfundet. Kun forsaavidt vil ligeledes det i det nye Produkt indgaaede Halvfabrikat eller Raastof være et Plus for Landet, som det tidligere ikke var afhændelig uden Hensyn til den ved Beskyttelse muliggjorte fuldstændige Forarbejdelse*).

Men endnu er ikke alt sagt. Af de 100 Kr., af hvilke de c. 15 gik til Mølleren, medens de 85 førtes til Indtægt for Landbruget, der alligevel uden Hensyn til Mølleindustrien vilde have afsat sit Korn, gaar der maaske 5 Kr. til Forrentning af den Kapital, der indestaar i Mølle- og Hjælpeindustrier.

Men denne Kapital kan faktisk anvendes anderledes og give Udbytte, selv om en Meltold ikke skaber en øget Mølleindustri. Tilbage af de 100 Kr., som Hr. W. paastaar indvindes for Landet ved en øget indenlandsk Mølleproduktion af 100 Kr., bliver — 10 Kr.! —

Altsaa først skal fra den nye Produktions Udbytte trækkes 1) det deri værende udenlandske Element (fremmed Arbejde og Kapital — Forfatteren sætter det senere til c. $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ i Gennemsnit), dernæst 2) den Del af det i Produktet skjulte Raastof og Halvfabrikat, der alligevel var sælgelig, 3) den Arbejds løn, udbetalt til danske Arbejdere, der ellers kunde have fundet Beskæftigelse heri Landet, eller Forskellen mellem den

*) Exempler paa et hjemligt Raamateriale, der uden den beskyttede Industris Existens vilde være værdiløst, afgiver saadanne Raastoffer, der vel ikke mangle Brugsværdi, men dog ikke kan bære Transportomkostningerne til Udlandet. De vil strax faa Værdi, naar de kunne anvendes hvor de findes (mange hjemlige Jord- og Kalkarter har ved Porcelains- eller Cementindustriens Væxt faaet Værdi i Handel).

Løn, de opnaa i det beskyttede Erhverv og den, de vilde opnaa t. Ex. ved Landbruget, forsaavidt det havde kunnet beskæftige dem, og endelig 4) Renten af den i Bedriften indestaaende Kapital, der, som sagt, kunde anbringes udenfor vedkommende Erhverv.

Facit vil altsaa blive, at højst Lønnen til den i vedkommende Erhverv beskæftigede Arbejdskraft, der ellers ikke kunde anvendes, kan regnes til national Vinding*).

Endnu en Fejl gør Hr. W. i Fastsættelsen af Nettoproduktionen, idet han ikke ser, at i Fald der er Forskel mellem Udlandets og Hjemlandets Produktionsprøve, denne Forskel skal fradrages Størrelsen P , eller med andre Ord, at P ikke maa betyde Hjemlandets, men Udlandets mindste Produktionspriser, til hvilke Varen kunde anskaffes, ifald ikke Beskyttelsen holdt den ude.

Den Størrelse, vi skal operere med, bliver

$$\text{altsaa ikke } P, \text{ men } P - \frac{1}{u} \times P$$

(Omfanget af de udenlandske Bestanddele) $\div \frac{1}{c}$ deraf

(Kapitalrenten) $\div \frac{1}{r}$ deraf igen (Halvfabrikatet eller

Raastoffet, der ellers var sælgelig $\div \frac{1}{a}$ deraf (den

Arbejds løn, der i andre Erhverv kunde være bleven udbetalt til de i det beskyttede Erhverv beskæftigede Driftsherrer og Arbejdere).

*) Anderledes vil det selvfølgelig stille sig, naar Talen bliver om Industrier, der alt bestaa i Læ af Toldsatser; der vil Kapitalmomentet i Reglen ikke kunne fradrages, da Ophævelsen af bestaaende Industrier ofte har en faktisk Kapitaltilintetgørelse til Følge.

Er P f. Ex. = 90,
 $P = 90 \div \frac{1}{r}$ deraf (fremmede Bestanddele f. Ex.
 33 pCt. = 30),
 = $60 \div \frac{1}{r}$ (ellers sælgeligt Raastof f. Ex. 33 pCt.
 = 20),
 = $40 \div \frac{1}{a}$ (ellers anvendelig Arbejdskraft f. Ex.
 50 pCt. = 20),
 = $20 \div \frac{1}{c}$ (ellers anvendelig Kapitalkraft f. Ex. 25 pCt.
 = 5),
 = 15, bliver den faktiske Berigelse for de ved Pro-
 duktionen af det beskyttede Erhverv beskæftigede ikke
 90, (P), men 15. (P_1).

Medens nu denne Nettoproduktion (P_1) fremtræder
 som en Vinding for Samfundet, skabt ved dettes for-
 øgede Arbejde, angiver den kun Velstandsforøgelsen
 for den nu producerende Klasse, men faktisk ikke for
 Samfundet.

Forsaavidt vedkommende Vare er dyrere i Ind-
 landet end i Udlandet, fremtræder Prisdifferencen
 som det Tab for Forbrugerne, der, naar de skulle
 betale ϕ Kr. mere for en Vare, har ϕ Kr. mindre
 at anvende paa Indkøbet af andre Varer. Producent-
 erne (de beskyttede) tjene ganske vist P_1 Kr., men
 Konsumenterne tabe ϕ Kr., altsaa Gevinsten ved det
 beskyttede Erhverv bliver ikke P , heller ikke P_1 , men
 $P_1 \div \phi$.

I Størrelsen $P_1 \div \phi$, hvor P_1 angiver Producent-
 ens Gevinst, vil Varefordyrelsen, udtrykt i Størrelsen ϕ ,
 tillige angive, for hvor stor en Omflytning Forbruget

og dermed Produktionen har været Genstand paa Grund af Beskyttelsen til Fordel for et enkelt Erhverv.

Er $P_1 \div p$ positiv ($\text{c}:$ $P_1 \succ p$), er der en Samfundsfortjeneste, er $P_1 \angle p$, et Samfundstab, idet Størrelsen $p \div P_1$ i saa Fald angiver den Forringelse i Konsumenternes Købeevne, der ikke er kontrabalanceret af Producenternes Gevinst.

Ovenfor har vi forudsat, at den nye Produktion har beskæftiget Arbejdere, der ellers ikke vilde have haft noget Erhverv, og overfor hvem dog Samfundet havde en Forsørgelsespligt (Fattigvæsenet og privat Velgørenhed etc.), der f. Ex. koster Samfundet a_1 Kr. (Understøttelsesomkostningerne, udtrykt i en øget Skattebyrde, en større Velgørenhedskonto eller direkte personlige Tab (f. Ex. ikke betalt Husleje etc.).

Før Beskyttelsen betalte Konsumenterne ($\text{c}:$ de øvrige Samfundsborgere) for en Vare $P \div p$ Kr. samt i Underhold til de ikke beskæftigede a_1 Kr.

Deres Udgift var altsaa $P \div p + a_1$; efter Beskyttelsen betale Konsumenterne for samme Vare P , men spare Understøttelsesudgiften.

Er $a_1 \succ p$ har Konsumenterne ved Ombytningen af det udenlandske med det hjemlige Produkt vundet:

$$a_1 \div p.$$

Eller hvis $p \succ a_1$, da tabt

$$p \div a_1.$$

Uden Beskyttelse gaar der saamange af de i vedkommende Erhverv beskæftigede ledige, at den Hjælp, Samfundet betaler til den, andrager a_1 .

Efter Beskyttelsen tjener de P_1 , deres Mérfortjeneste er altsaa $P_1 \div a_1$. Ved Beskyttelsen

tjener Konsumenterne: $a_1 - p^*$
 og tjener de beskyttede Producenter: $P_1 \div a_1^*$

begge (o: Nationen) tjener: $P_1 \div p$.

Heraf følger**)

1. at Nationen som Helhed kun vinder, ifald P_1 (Nettoudbyttet af den faktisk ny tilkommende Produktion) er større end p (Varefordyrelsen),
2. og at, naar Varefordyrelsen (p) ikke er større end de sparede Understøttelsesudgifter (a_1), har Konsumenterne ingen Grund til at klage over Toldbeskyttelsen, der altsaa kun forhøjer Varen med et Beløb, der er lig med eller mindre end det, de ellers skulde udrede gennem offentlig eller privat Velgørenhed.

Den praktiske Følge heraf er altsaa:

Beskyttelsen tør aldrig være saa høj, at den hidfører en Varefordyrelse, der er større end det faktisk tilkommende ny Produktionsudbytte (ellers producerer Landet med Tab).

*) $a_1 = p$ o: Differencen mellem Understøttelsesudgifterne og Varefordyrelsen,

$P_1 \div a_1$ o: Differencen mellem Nettoproduktionen og Understøttelsesudgifterne,

$P_1 \div p$ o: Differencen mellem Nettoproduktionen og Varefordyrelsen.

***) Ex. $P_1 = 15$ vil saakænge Fordyrelsen p er < 15 , Samfundet vinde. Med en Fordyrelse af f. Ex. 8 vinder Nationen 7. Er Fattighjælpen = 10, tjener heraf Konsumenterne 2, Producenterne 5.

Var Fordyrelsen 18, vilde Nationen tabe 3. Var ogsaa i dette Tilfælde den undgaaede Fattighjælp = 10, vilde (stadig $P_1 = 15$) Producenterne ganske vist vinde 5, men Konsumenterne have en Mérudgift af 8.

Saalænge Varefordyrelsen er lig med eller mindre end den sparede Fattigudgift, er Konsumenterne ikke blevne misfordelte.

Altsaa, det Øjeblik, Konsumentens Tab ikke længere finder en Kompensation i et producerende Klasses Tillægsgevinst, vil i ethvert Fald en Beskyttelse, der kunstig holder denne producerende Klasse oppe (Tilfældet $P_1 < p$) være irrationel, om den da ikke kan forsvares udfra Opdragelsesprincippet — men et Surplus, hvorpaa man videre kan grunde Solidaritetsgevinsten, mangler i hvert Fald.

Og ordentligvis tør, som ovenfor omtalt, Beskyttelsen ikke være højere end de undgaaede Fattigudgifter.

Men dette Resultat kunde vi ogsaa have naaet uden at benytte det algebraiske Apparat, Hr. W. har paatvunget os.

Efter saaledes at have korrigeret Hr. Wulffs Tal, har vi fundet en Maalestok for Størrelsen af Nationens Gevinst ($P_1 \div p$) af et nyt tilkommende Erhverv, selv om de i dette Erhverv beskæftigede Personer forbrugte hele deres Indtægt i Indkøbet af fremmede Varer, — eller — for at benytte Hr. W.s Terminologi, selv om Solidaritetsquotienten (σ : den Størrelse, der angiver, hvormeget et Samfundsmedlem anvender af sin Indtægt til Indkøb af hjemlige Varer) er = Null

Med denne Solidaritetskvotient introducerer Forf. et nyt — om ikke Begreb — saa dog Navn i Undersøgelsen over Toldbeskyttelsens Virkninger. (I Gennemsnit sætter Forf. den = $\frac{3}{5}$).

Er Kvotienten nu 0.60 ($\frac{3}{5}$), vil, ifald en ny Produktion paa 100 Mill. Kr. skaber en faktisk ny Konsumentklasse med en Indtægt (den ikke havde før)

af (i Exemplet) 15 Mill. Kr., denne Konsumentklasse, der ikke hidtil var købedygtig, anvender sine Indtægter til Indkøb af Varer, hvoraf i Gennemsnit $\frac{3}{5}$ vil være indenlandske, altsaa $0.60 \cdot P_1$; men af disse $0.60 \times P_1$ vil atter 60 pCt. blive anvendt i Indkøb af indenlandske Varer, altsaa bliver nu Formlen for den nationale Gevinst $P_1 + 0.60 \times P_1 + (0.60)^2 \times P_1$ o. s. v. i en Uendelighed til vi efter Kvotientrækkens Formel $a \cdot \frac{1}{1 \div q}$ i Exemplet paa $P_1 \times \frac{1}{1 \div \frac{3}{5}} = 2\frac{1}{2} \cdot P_1$.

Rent bortset fra, at det er farligt at operere med en saa flydende Gennemsnitsværdi, da Kvotienten er forskellig i de forskellige Samfundslag, er Kvotienten af en yderst prometheusagtig Natur: den skifter Karakter hver Gang vi skal bruge den. Er Kvotienten for Øjeblikket f. Ex. 0.5 og et udenlandsk Forbrug af 0.1, bliver erstattet med det samme indenlandske Forbrug, kommer vi til at regne ikke med 0.5 men med 0.6.

Nu kan Kvotienten variere fra 0.00 til 1.00 (eftersom intet, en Del, eller hele Fordruget er af indenlandsk Oprindelse). Men vi ser saa, at jo højere Kvotienten er, jo nærmere ved 1, altsaa jo mindre et Land indfører, des mere voxer Gevinsten over alle fornuftige Grænser: allerede ved Kvotienten $\frac{9}{10}$ bliver Resultatet, at Gevinsten er 10 Gange saa stor som den faktisk ny tilkommende Produktion (eller — da Hr. W. ikke reducerer af hele Produktionen eller 10×100 Mill. = 1000 Mill. \therefore for Danmark $\frac{1}{3}$ af hele Nationalformuen).

Naar vi en Kvotient = $\frac{999}{1000}$, bliver Resultatet af en blot lille Forøgelse af Produktionen aldeles haarrejsende.

Men en Formel, der for tænkelige Værdier giver et afsindigt Resultat, er kun vanskelig anvendelig.

H. W. skyr selv tilbage for Konsekvensen af en Solidaritet, der naar saa nær op til 1, at Resultatet bliver en uendelig Størrelse, og taler bl. a. om, at Theori og Praxis ofte er i Modstrid med hinanden.

Nu først, ifald Theori og Praxis er i Strid, da er det kun, fordi Theorien er falsk, eller der i dens Dannelse ikke er taget alle de fornødne Momenter med i Beregning.

Ligesaa med en Formel: Tallene lyve aldrig, naar de ere rigtig anvendte!

I sin Forklaring paa dette Resultats Forenelighed med Formlens Rigtighed røber Hr. Wulff desværre, at han endnu ikke er klar paa den iøvrigt ikke ret subtile Distinktion mellem Forbrug og Frembringelse, lige saa lidt som mellem Kapital og Penge — noget, der maaske kan undskyldes i Betragtning af Forf.s Mangel paa Fortrolighed med Økonomiens Terminologi.

Hr. W. forklarer dels, at et Land, der ikke importerer mindst $\frac{1}{10}$ af sit Forbrug, næppe kan tænkes, og dels at Gevinsten (»den uendelig store») skal være »erobret» fra Udlandet, hvad — efter Hr. W. — den ikke kan være, naar Solidaritetskvoienten er = 1, da intet Land, der ikke importerer, kan erhverve Indtægter udenfra.

Rent bortset fra, at det idetmindste for et kort Tidsrum er tænkeligt, at et Land, der intet indfører, kan exportere og vinde Nettoindtægter udefra, saa er denne Nationalgevinst, der skulde afledes fra en Befolkningsdels øgede Købeevne (og hvis Størrelse Formlen

$\frac{1}{1+q} \times P_1$ skulde angive) ikke erhvervet fra Udlandet, men netop i selve Indlandet ved en forøget indenlandsk Produktion.

Denne Gevinst fremkommer da kun i det Omfang, hvori den hjemlige Produktion voxer, og denne Produktion kan selvfølgelig ikke voxe udover Landets Evne til at producere.

Naar alle Borgerne arbejde indtil Grænsen af deres Produktionsevne, ja, saa maa al Tilvæxt i Produktionen standse.

Det er ikke — som Forf. synes at tro — Forbruget, men Produktionen, der er Rigdommens Kilde; højst tør man sige, at den ved Beskyttelsen skabte indenlandske ny Produktion gør en Del Konsumenter købedygtige, hvad der igen betyder en større Efterspørgsel, der som oftest vil fremkalde en forøget Produktion — forsaavidt da denne Produktions Maximalgrænse ikke er naaet.

Raader f. Ex. et Land over 12000 daglige Arbejdstimer, dersom alle Landets Borgere ere i Virksomhed til deres Kapacitets fulde Udstrækning, men for Tiden kun benytter de 8000, da kan Produktionen forøges med højst 4000 Timers Arbejde, en Grænse, den rimeligvis ikke vil naa, da Borgerne maaske vil foretrække med ringere Udbytte at arbejde de $\frac{5}{6}$ Del af Arbejdstiden fremfor at udsætte sig for den sidste sjettedels Arbejdstids større subjektive Anstrængelse for at faa et ringere subjektivt Udbytte.

Da det er af Produktionen, ikke af Forbruget, den større Gevinst afhænger, mister Forfatterens Formel (rent bortset fra de Reduktioner, hans Værdier maa undergaa), største Delen af sin Brugbarhed.

En anden Ting er, at Beskyttelser lige saa vel som gunstige Konjunkturer opliver Produktionen og dermed Forbruget, — at Opstaaelsen af et nyt Erhverv, der beskæftiger hidindtil arbejdsløse, altsaa ikke købedygtige Borgere, kan stimulere hele Industrien Landet over, ved den voxende Efterspørgsel efter Varer (Forbruget afhænger af Produktionen, ikke omvendt).

Denne Efterspørgsel kan maaske finde et tilnærmende Udtryk i Formlen $\frac{1}{1-q} \times (P_1 \div p)$, vel at mærke saalænge Landets Borgere ikke har arbejdet op til Grænsen af deres Produktionsevne, thi i saa Fald er Formlen simpelthen ubrugelig. Men selv naar vi dels har reduceret Formlens Anvendelighed til kun at gælde i de Tilfælde, og da kun til den Grænse, hvor Produktionsevnen udtømmes, og selv om vi kun deri ser et ikke aldeles paalideligt Udtryk for den voxende Efterspørgsel, maa vi, som sagt, formindske alle Værdierne, vi indsætte i Formlen.

Ligesom P (brutto Produktionen) blev ført tilbage til P_1 (netto Produktionen), maa Kvotienten ligeledes formindskes, idet alle de Forhold, der gjorde sig gældende ved Ansættelsen af, hvor meget af P der faktisk var ny tilkommende Produktion, der hverken havde existeret før eller var traadt i Steden for en ophørt Produktion, ligeledes virke ved den af den oprindelige beskyttede Produktion fremkaldte Efterspørgsel efter andre Produkter.

Saaledes Hensynet til 1) det ellers alligevel beskæftigede Arbejde, 2) Kapitalrenten og 3) Halvfabrikat eller Raastof, der ellers alligevel var sælgelig.

Men alle disse Størrelser blive saa varierende, at det aldeles ikke kan betale sig, at regne Formlen vidt-

løftig ud efter at have indsat den ved $\frac{1}{a}$ (Arbejdet), $\frac{1}{c}$ (Kapitalrenten) og $\frac{1}{r}$ (Raastoffet) yderlig reducerede Kvotient. Lade vi denne (q_1) i Gennemsnit staa i samme Forhold til q , som P_1 til P , faar vi et Resultat, der ikke i den Grad overvælder den sunde Fornuft, og maaske er mindre umuligt end Hr. Wulffs oprindelige Formel. Iøvrigt er selv den korrigerede Formel $\frac{P_1 \div p}{1 \div q_1}$ uden praktisk Værd.

Men endnu er ikke alt sagt! Det forøgede Antal af købedygtige Producenter og eo ipso Konsumenter kan efterspørge en Vare, der nok fabrikeres i Indlandet, men hidindtil er bleven exporteret. I saa Fald kan, i Fald Produktionen af denne Vare ikke forøges, den ny Efterspørgsel maaske blot bevirke, at Varen bliver solgt i Indlandet, i Steden for at blive udført.

En voxende Bybefolkning vil rimeligvis have den Virkning paa vort Landbrugs Produktionsforhold, at dette i Fremtiden vil producere med Hjemlandets Forbrugere for Øje i Steden for, som nu, med direkte Sigte paa det engelske Markeds Krav, eller med andre Ord ombytte et fremmed Marked med Hjemlandets.

Men hvor er Plus'et i saa Fald? Vi se altsaa, at Hr. W.'s Formel, selv hvor Størrelserne P og q er reducerede med Henblik paa ellers sælgelige Bestanddele i Produktet, Kapitalrenten, udenlandske Stoffer og ellers anvendelig Arbejdskraft kun gælder under en saadan Række af »men»er og »hvis»er, at den, selv om den indenfor en vis Grænse og i enkelte Tilfælde kan ramme det rette, gennemgaaende mangler i alt Fald den almindelige Gyldighed, som kan berettigge os

til paa Basis af den at beregne videre Formler og Tabeller, og aldeles uforsvarligt bliver det, naar man — som Hr. Wulff — søger at forene disse Tabeller med en absolut Gyldighed, hvor Basis selv kun i enkelte Tilfælde havde en approximativ Rigtighed.

Vi indsætter Værdierne i Formlerne efter Hr. Wulff

$$\frac{P}{1 \div q} (P = 90, q = \frac{3}{5}) = 2\frac{1}{2} \times 90 = 225,$$

reduceret (efter ovenstaaende Exempel)

$$\begin{aligned} P_1 &= 15 \\ p &= 10 \\ q_1 &= \frac{1}{6} \end{aligned} \quad \frac{P_1 \div p}{1 \div q_1} = 5 \times \frac{6}{5} = 6.$$

Der er en vis Forskel!

Hr. W. subtraherer senere, hvor han beregner Konsumenternes Gevinst, Varefordyrelsen fra Produktionsudbyttet, men synes ikke ganske klar paa, at den er et Nationaltab og ikke alene et individuelt Tab for Konsumenterne.

Selv om man derfor vil indrømme, at Forf.s Solidaritetsformel beror paa andet end en Fiktion, kan man vanskelig tillægge hans Tabeller nogensomhelst Betydning udover den at være et godt Udbytte af et Tankeexperiment af et »ifald«, hvis »hvad saa?« det ikke nytter at besvare.

I Forf.s Paavisning af, at Exportpræmier have deres Berettigelse, hvor Anvendelsen af de høje Tariffer er forsvarlig, samt i den skarpe Pointering af alle Borgeres økonomiske Solidaritet ligger det rigtige, om end ikke det nye, der vilde have givet Piecen en Undskyldning for, om end ikke en Begrundelse af dens Fremkomst, hvis ikke Hr. Wulff paa de sidste 7 Sider havde

dokumenteret en Overfladiskhed, der grænser stærkt op til Charletaneri, ja, hvor han endog røber, at han end ikke har forstaaet den Forfatter, Byles, hvis Autoritet han paaberaaber sig.

Og længere end til at misforstaa sin egen Theori kan man vel ikke drive det.

Vi reducerede ovenfor P til $P_1 \div \phi$, q til q_1 , og ved at indsætte de forringede Værdier i Hr. W.s Formel faar vi $\frac{P_1 \div \phi}{1 \div q_1}$, der selvfølgelig kun bliver positiv, ifald P_1 er positiv og større end ϕ .

Formlen kan (ikke skal) tilnærmelsesvis anvendes ved Udregningen af den Efterspørgsel, de ved et beskyttet Erhverv (ellers ledige) beskæftigede Arbejdere skaber.

Hvorvidt og i hvilket Omfang den anvendes, beror som sagt paa Nationens Produktionsevne og Vilje.

Forudsætningen for dens Anvendelse er altsaa, at der bliver en Surplusproduktion, der ikke eksisterede i nogen Form tidligere, og som forøger en Befolkningsdels Konsumtionsevne.

Men en Omflytten af Konsumet fra en Klasse til en anden og en Ændring af Produktionens Retning sætter ikke en eneste Arbejder yderligere i Anvendelse. Hvis Landbruget, i Stedet for at udføre, solgte sine Varer til Indlandet, producerede det ikke og var altsaa heller ikke i Stand til at efterspørge flere Varer. Hvad der skete, var i saa Fald blot en Substituering af en Produktion med en anden, der faktisk ikke vilde beskæftige en større Arbejdskraft.

Forf. begaar den Kapitalfejl, at overføre en Regel, der kun betingelsesvis gælder for et enkelt nyt til-

kommende paa alt bestaaende Erhverv, hvoraf han tager et enkelt ud, lader dets Kundekreds (ikke dets Omfang) skifte Karakter, og beregner saa med en større Kvotient efter sin urigtige Formel, med hvor meget Forandringen vil forøge den nationale Gevinst.

Har vi 4 Erhverv, hvor der produceres henholdsvis

i	<i>A</i> ,	<i>B</i> ,	<i>C</i> ,	<i>D</i> ,
	for 10 Mill.	10 Mill.	10 Mill.	10 Mill Kr.

ved vi, at af de 10 Mill. Kr., hvortil *A*'s Produktion beløber sig, har *B* allerede betalt sin Del med sit Arbejde, *C* og *D* ligeledes, og at det samme er Tilfældet for *B*, *C* og *D*'s Vedkommende.

A har sat *B*, *C* og *D* og er til Gengæld bleven sat i Virksomhed af disse.

Forf. tør derfor ikke multiplicere Kvotienten med de 10 Mill., f. Ex. for *A*'s Vedkommende, men maa fra Produktet drage den Størrelse, der repræsenterer *B*, *C* og *D*'s Køb af *A*'s Varer.

Differencen — de ved *A*'s Virksomhed i Arbejde satte Leverandører til *A* — skal ligeledes først købe hos *A*, *B*, *C* og *D* inden de sætter flere Personer Virksomhed.

Og tage vi alle Produktioner under et, vil vi se, at *A*, *B*, *C*, *D*, *E* o. s. v. sætter hverandre i Virksomhed, saaledes at *A* ganske vist behøver Leverandører af Arbejde, men at *B*, *C*, *D*, *E* o. s. v. netop er disse Leverandører og vice versa!

Derfor, hvad enten Solidaritets-Kvotienten stiger eller synker ved at *A* f. Ex. handler med Udlandet i Steden for med *B*, der paa sin Side foretrækker frem-

med Handel, ingen af dem producerer eller efterspørger flere Varer.

Gælder det et bestaaende Erhverv, vil Kvotienten ingen Indflydelse faa, saasandt som en Ændring af Produktions-Retning ikke er ensbetydende med dens Forøgelse, og det er, som vist, kun paa den ved den øgede Efterspørgsel forøgede Produktionsmulighed Formlen overhovedet bør anvendes.

Om Solidariteten er Nul eller 1, gør intet til Sagen, da en bestaaende Produktion virker frem paa andre bestaaende Produktioner med samme Intensitet, som disse virke tilbage paa hin.

Men man burde overhovedet ikke have været tvunget til at vise Hr. Wulff, at hans Formel er uanvendelig paa Forholdet mellem alt bestaaende Erhverv, hvis Udøvere er hinandens Kunder, og som er den gensidige Basis for hinandens Virksomhed.

Selve dens praktiske Konsekvens burde have gjort Hr. W. betænkelig ved dens Anvendelse.

Forf. lader vort Landbrug producere samme Varekvantum som før, hvoraf til Export for 171 Mill. Kr., hvoraf de 58 Mill. Kr. igen anvendes til Indkøb af fremmede Landbrugsprodukter.

Ved at ophøre med denne Import, og til Gengæld exportere for samme Sum mindre, vil vort Landbrug — paastaar Hr. Wulff — profitere enormt.

Regnestykket vilde faktisk se saaledes ud:

Landbruget exporterer for . . . 171 Mill. Kr.

hvoraf det igen indkøber i Ud-

landet Foderstoffer for . . . 58 — —

Overskudsudførsel 113 — —

som Hr. Wulff ønsker det (Pag. 96)

Landbruget exporterer for. . . 109 Mill. Kr.

indfører intet. » — —

Overskudsudførsel 109 — —

nu tjener Landbruget

fra Udlandet 171 Mill. Kr.

efter Hr. Wulffs Ønske:

fra Udlandet 109 Mill. Kr.

— Indlandet 58 — —

167 — —

forudsat det, som W. tror, var Byerne dér indførte for de 58 Mill.

Forskellen mellem de 109 og 113 fremkommer ved at de 58 Mill. Kr. i den Wulffske Fremtidsomsætning betegner et større Varekvantum, da han beregner, at de samme Varer, der, udførte, havde en Værdi af 62 Mill. Kr., ved Salg i Indlandet kun vilde indbringe 58 Mill. Kr.

Nu først: Forf. tager Fejl i at tro, at det er Byerne, der indfører for de 58 Mill. Kr. i Landbrugsprodukter, thi den største Del af disse 58 Mill. Kr. er netop udgivet af Landbruget selv til Foderstoffer, der er Raastof i Fedevareproduktionen.

Rent bortset fra, at en Ændring ikke er mulig, fordi vi indføre et Raastof, vi genudfører i forædlet Tilstand, — og fra, at Forf. ikke her paa en blot Ændring i Produktionens Retning tør anvende Formler, han selv oprindelig kun giver Gyldighed, naar der er Tale om en Forøgelse af Produktionen (eller Forbruget, som

Hr. W. kalder det), drager han uden at blinke, indrømmende, at han præsterer det »vidunderlige« (se S. 97), Slutninger, som — ja, naar de ikke forbavse Forf. selv, bør de heller ikke forundre os andre, der ved Læsningen af Pjecen efterhaanden er blevne overbeviste om, at Hr. Wulff ikke er en øvet abstrakt Tæinker.

Ved Anvendelse af sin Formel regner W. ud, at Landbruget ved at vedblive at importere og exportere som i Øjeblikket beriger Landet med 425 Mill., hvoraf Byerne faa de 125 Mill., medens Landbruget foruden de 171, dens Udførsel andrager, som dets Andel af Solidaritetsgevinsten faar yderligere 129 Mill., eller ialt 300 Mill. Kr.!

Ved at følge Wulffs Raad, vil Nationen ialt tjene 500 Mill. Kr., hvoraf 165 tilfalder Byerne, medens Landbruget foruden de 167, hvortil dens Produkter udbringes, i Solidaritetsgevinst faar 168 Mill. Kr. eller ialt 335 Mill. Kr.!

Ved at stoppe op for Indførelsen af Raastoffer og til Gengæld exportere mindre (hvad som sagt faktisk er umuligt) tjener Landbruget til sig selv 35 Mill. Kr., til Byerne 40!!

For at drive Absurditeten ud i dens yderste Konsekvens slutter Forf. med at opstille fig. Axiom: (S. 97) »En Nedgang i Exporten af Landbrugsprodukter, forbunden med Salg af det tilsvarende Varekvantum — selv til en lavere Pris — i Indlandet, giver baade Landbruget og hele Nationen et klækkeligt Mérudbytte«.

Med dette Bukkespring ender Hr. Wulff den Car-

magnole, han saa sirligt har danset paa den sunde Fornufts Grav.

Sluttelig vil jeg ikke undlade at bemærke, at der, efter hvad jeg véd, bag Hr. Sekretær Wulff staar indflydelsesrige Mænd. Dette giver Hr. Sekretærens Udtalelser en Interesse, som de vilde savne, hvis de blot udtrykte hans individuelle Anskuelser. Og deri maa ogsaa Forklaringen søges til, at jeg har fordybet mig saa meget i hans Ræsonnementer.

Laurits V. Birck.
